

Звичайні монстри

КУПИТИ

Початок циклу темного фентезі про вікторіанську Англію

Чарлі Овід - особливий підліток із тяжким життям. Він постійно потерпає від побоїв, але не має на тілі жоднісінького шраму, бо організм хлопця здатен до швидкого самолікування. Проте Чарлі не єдиний, у кого є надзвичайні здібності: його приятель Марлоу може розплавити або зцілити плоть. Не характерні для звичайних людей вміння привертають до хлопців зайву увагу.

Під супроводом детектива Аліси Квік їх відправляють до маєтку, де перебувають інші діти з надможливостями. Однак виявляється, що мешканцям будинку загрожують темні сили, яким вони змушені протистояти. Чим закінчиться ця боротьба та чи дізнаються друзі всю правду про свої здібності?

ЗВИЧАЙНІ

МОНСТРИ

ДЖ. М. МІРО

КСД

J. M. MIRO

ORDINARY MONSTERS

A NOVEL

ДЖ. М. МІРО

ЗВИЧАЙНІ МОНСТРИ

РОМАН

ХАРКІВ
2024 **КСД**

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2024

ISBN 978-617-15-0980-1 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

Перекладено за виданням: Miro J. M. Ordinary Monsters : A Novel / J. M. Miro. — New York : Flatiron Books, 2022. — 672 p.

Переклад з англійської *Роксани Шевчук*

Обережно! Ненормативна лексика!

Міро Дж. М.

М64 Звичайні монстри / Дж. М. Міро ; переклад з англ. Р. Шевчук. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2024. — 608 с.

ISBN 978-617-15-0633-6

ISBN 978-1-2508-6218-1 (англ.)

Чарлі Овід — особливий підліток із тяжким життям. Він постійно потерпає від побоїв, але не має на тілі жоднісінького шраму, бо організм хлопця здатен до швидкого самолікування. Проте Чарлі не єдиний, у кого є надзвичайні здібності: його приятель Марлоу може розплавити або зцілити плоть.

Надлюдські вміння привертають до хлопців зайву увагу. Під супроводом детектива Аліси Квік підлітків відправляють до маєтку, де перебувають інші діти з надможливостями. Однак виявляється, що мешканцям будинку загрожують темні сили, яким вони змушені протистояти.

УДК 821.111 (73)

© Ides of March Creative Inc., 2022

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2024

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2024

Для Дейва Балчина

І коли люди більше не могли утримувати їх, Велетні обернулися проти них
І поглинули людство.

Книга Еноха

1. Загублені діти

Вперше Еліза Ґрей побачила дитину в сутінковому світлі вантажного вагона, що повільно рухався по мокрих коліях на п'ять кілометрів західніше від Бері Сент Едмондса, графство Саффолк, Англія. Їй було шістнадцять. Неосвічена та простодушна, з темними, як ніч, очима, голодна, адже не мала й ріски в роті з позавчорашнього вечора, без пальта й без шапки, бо тікала в темряві, навіть не уявляючи, куди і що робитиме далі. На шиї ще виднілись сліди від пальців її роботодавця, а ребра були вкриті синцями від його чобіт.

У животі ж росла його дитина, хоч Еліза поки про це не знала. Вона залишила його мертвого, у нічній сорочці та зі шпилькою, що стирчала з його ока.

Відтоді вона тікала. Спотикаючись, дівчина вибігла з лісу, і вмить її погляд спинився на вантажному вагоні, який наближався, за темним полем. Вона дуже сумнівалась, що їй вдасться встигнути. Аж ось якось подолала паркан, якось пробралася крізь болотяне поле. Краплі морозного дощу врізались по боках, а слизька багнюка набережної була важкою і обмазувала її спідницю. Вона падала, сковзувала назад, проте відчайдушно знову торувала шлях уперед.

Саме тоді почувся гавкіт собак. Вона побачила вершників, які виринали з-за дерев; темні обриси один за одним рухались за лінією паркану з випущеними чорними псами, що гавкали й мчали попереду. Вона бачила, як чоловіки підганяють своїх коней, і, як тільки схопилась за ручку вагона та з останніх сил підтягнулася вгору, почувла гуркіт гвинтівки, і щось спалахнуло, обпаливши її обличчя, та коли вона повернулась, то побачила вершника у циліндрі, жахливого батька мертвого чоловіка. Він стояв на стременах та знову здійняв гвинтівку, щоб прицілитися. Вона розпачливо покотилася в соломі, подалі від дверей, і віддихувалась у темряві потяга, який саме набирив швидкість.

Вочевидь вона таки заснула. Коли ж прокинулась, волосся прилипло до шиї, підлога вагона гриміла й тремтіла під нею, а крізь відчинені двері пролітав дощ. Вона розглядала стіни ящиків, штампованих етикетками з написом «Greene King», а дерев'яний піддон перевернувся в соломі.

Було й щось іще. Просто поза полем зору, немов згасаючи, мерехтіло блакитне саяво, однак коли вона перевернулась, то побачила зовсім

інше. Це дитина. Маленький хлопчик лежав у соломі та саяв.

Вона ніколи не забуде тієї миті. Як мерехтіло обличчя малюка, напівпрозора-блакитне, ніби в його шкірі горів ліхтар. Не забуде мережива вен на щоках, руках та горлі.

Вона підповзла ближче. Біля немовляти лежала його чорноволоса мати. Мертва.

Що керує життям, як не випадок?

Еліза спостерігала, як саяво в шкірі маленької істоти поступово просочується та зникає. В цю мить те, чим вона була, те, чим мала би стати, пролягло перед очима єдиною довгою лінією. Дівчина навпочіпки сіла в солону, похитуючись із вагоном, відчуваючи, як сповільнюється серцебиття, і їй уже майже здавалось, що вона все це собі намріяла, вигадала це синє саяво. Їй майже здавалось, що воно було лише оманною, втомою, страхом та болем життя втіачки, що відкрилось перед нею. Майже.

— Ох, що ж ти таке, малеча? — прошепотіла вона. — Звідки ти?

Сама вона не була особливою чи розумною. Маленька, мов пташеня, з вузьким продовгуватим обличчям, дещо завеликими очима і волоссям, коричневим і шорстким, як суха трава. Вона знала, що нічого не варта. Її нагадували про це з дитинства. Якщо її душа належала Ісусу на іншому світі, то в цьому її плоть належала будь-кому, хто міг її нагодувати, вдягнути та прихистити. Таким уже був цей світ.

Та коли холодний дощ барабанив і шарудів повз відчинені двері вантажного вагона, вона міцно притискала дитину, а виснаження висотувало її, немов занурювало в темряву. Аж дивно від того, наскільки це було легко та різко. Це нагадувало гнів у своїй беззаперечності, однак це таки було щось інше. Ще ніколи в житті Еліза не тримала на руках щось таке ж безпорадне та не готове до цього світу. Вона розридалась. Плакала через дитину, через себе і те, чого не могла виправити, і згодом, виплакавши усі сльози, тримала дитя та дивилася на дощ.

Еліза Маккензі Грей. Вона шепотіла дитині своє ім'я знову й знову, немов таємницю. Вона не додавала: *Маккензі на честь тата, чудового чоловіка, якого Всевишній надто рано забрав до себе*. Не сказала: *Грей на честь чоловіка, за якого матуся потім вийшла заміж, який був*

таким же кремезним, як татусь, красивим, як янгол, та який говорив солодко, мов мед, що матуся ніби як любила, однак ніколи не міг дорівнятися тим словам.

Вже за кілька тижнів після весілля харизматичність цього чоловіка розвіялась серед запаху алкоголю та порожніх пляшок, що захарастили їхню жалюгідну орендовану квартирку в Лестері, на півночі. Ранками він став грубо поводитися з Елізою, чого вона, ще дівчинка, не розуміла, проте дуже соромилась. У тринадцять років її продали в покоївки. Саме мама продала. Не зронивши й сльози, без жодної кровинки на лиці, вона відправила доньку в агенцію, щоби забрати її якомога далі від того чоловіка.

Потім був інший — її роботодавець, нащадок власників цукрових плантацій, зі своїми вишуканими жилетами, кишеньковими годинниками та доглянутими вусиками. Чоловік, котрий покликав її до свого кабінету й запитав її ім'я попри те, що на той час вона працювала в будинку вже два роки, і котрий дві ночі перед тим зі свічкою в руках тихенько постукав та причинив за собою двері, перш ніж вона могла встати з ліжка, перш ніж навіть встигла запитати, у чому справа. Тепер цей чоловік лежав мертвий у калюжі чорної крові на підлозі своєї кімнати за кілометри від неї.

Мертвий від її власної руки.

Небо бліднуло на сході. Коли ж дитина заплакала від голоду, Еліза витягнула єдину їжу, яку мала із собою, — скоринку хліба, замотану в хустинку, — розжувала її в кашку й дала маляті. Воно жадібно смоктало хлібець з широко розплющеними очима, не відводячи від неї погляду, а його шкіра була такою блідою, що крізь неї виднілася синява вен. Згодом вона підповзла до мертвої матері та взяла невеличку пачку фунтових купюр і маленьку сумочку з монетами з нижньої спідниці, після чого не без зусиль стягнула з небіжчиці верхній одяг. На шиї виднівся шкіряний шнурок з двома важкими чорними ключами, які не надто цікавили Елізу. Довгі рожево-бузкові спідниці довелось підгорнути на талії, щоб не спадали. Закінчивши, вона пробурмотіла молитву. Мертва була м'якою та фігуристою (до чого Елізі було вкрай далеко), з густим чорним волоссям, однак на пошрамованих грудях та ребрах виднілись незрозумілі виїмки та пухирці, але не як опіки чи рани від віспи. Здавалось, ніби плоть розтопилась, а потім відразу замерзла, й Еліза навіть думати не хотіла, від чого це могло бути.

Новий одяг був м'якшим, кращим, ніж її власний. При ранішньому світлі, коли вантажний двигун сповільнився на маленьких переїздах, вона зістрибнула з вагона з дитиною на руках та почвдала по колії до найпершої ж платформи. Село називалось Марлоу, і оскільки це було найзвичайнісіньке ймення, так вона назвала й дитину, і вже згодом у єдиному жилому будинку відразу неподалік залізниці вона заплатила за кімнату і, навіть не знімаючи черевиків, лягла на чисті простирадла з теплом дитини на грудях. Так разом вони спали й спали.

Вранці вона купила квиток третього класу до Кембриджа, звідки вони попрямували на південь до Кінгс-Кроссу, прямісінько в дим темного Лондона.

Вкрадених грошей не вистачило надовго. У Ротерхайте вона нарозповідала, як її бідолашний молодий чоловік загинув в аварії під колесами екіпажа, через що і змушена шукати роботу. На Черч-стріт знайшлась і робота, і пристанище в човнярському пабі, де жили також сам власник та його дружина, і деякий час Еліза була щаслива. Важка робота її не лякала. Вона відмивала підлогу, складала банки, зважувала та просіювала борошно й цукор із бочок. Як виявилось, в неї ще й був хист до арифметики. А по неділях вона несла дитину аж через Бермондсі до високої трави парку Баттерсі, де крізь туман виднілась Темза, і так разом вони плескалися босоніж у калюжах і кидали каміння в гусей, тоді як бідняки минали повз, згасаючи, мов свічки.

У неї вже починав виднітись животик, через що вона постійно переживала, бо ж розуміла, що завагітніла від старого роботодавця. Та одного ранку їй стало так кепсько, що вона крутилась над горщиком, заледве дихаючи від лютих судом, які стиснули її, поки щось червоне та гладке не вийшло з неї. Наскільки б боляче не було, так завершилась ця історія.

Та якось однієї похмурої червневої ночі її зупинила жінка на вулиці. Сморід Темзи проїдав повітря. На той час Еліза працювала пральницею у Ваппінгу, заледве заробляючи на їжу та ночуючи з дитиною під віадуком. Хустина заношена, червоні кістляві руки вкриті плямами та ранками. Жінка, яка зупинила її, була кремезна, немов гігантка, з широкими, як у борця, плечима. Густе сріблясте волосся спускалось по спині тугою косою, а очі були такими ж маленькими і чорними, як поліровані гудзички на хорошій парі чобіт.

Представилась Бринт, а акцент відразу ж видавав, що вона американка. Жінка сказала, що знає, яке справляє враження, та Еліза й маляtko не повинні тривожитись, адже чи ж не всі ми різнимось у чомусь, зовні чи всередині, і чи ж не це і є Божим чудом на землі? Роками вона працювала на другорядних шоу в цирку, знаючи, який ефект могла мати на людину, однак зараз послідувала за преподобним отцем Волкером у театрі «Голова турка» і, хай пробачать їй таку прямолінійність, цікавилася, чи була Еліза порятована?

І, коли Еліза не відповіла, а тільки мовчки змірила поглядом, ця дебела жінка, Бринт, відкинула каптур, щоб побачити обличчя дитини. І раптом Елізі стало страшно, що Марлоу може не бути собою, може бути не зовсім правильним, і відтягнула його. Але дитина лише сонно всміхалася. Саме тоді Еліза зауважила татуювання на великих жінчиних руках, що зникали в рукавах, як у моряка щойно з Ост-Індії. Переплетені істоти, потворні обличчя. Чорнила виднілись і на горлі також, ніби все її тіло було замальованим.

— Не бійся, — сказала Бринт.

Але Еліза й не боялась; вона просто не бачила нічого подібного раніше. Через туманний провулок та через мокре подвір'я Бринт повела її до напівзруйнованого театру, що ледь хилився над каламутною річкою. Всередині було димно та тьмяно. У кімнаті, трохи більшій за залізничний вагон, преподобний отець Волкер, вдягнений у сорочку та жилет, врочисто крокував маленькою сценою. Світло свічок відблискувало на його обличчі, коли він звертався до натовпу моряків та повій, розповідаючи про близький апокаліпсис. Щойно проповідь закінчилась, він почав торгувати своїми еліксами, мастилами та мазями. Пізніше Елізу та дитину привели до нього за завісу, де він сидів, потираючи лоб і чоло. Худорлявий чоловік, насправді ледь більший за хлопчика. Волосся було сиве, а в очах виднілися віки та полум'я. Тонкі пальці тремтіли, коли він відкручував олійну настоянку.

— Існує тільки одна Книга Христа, — тихо промовив він і підняв затуманений, налитий кров'ю погляд, — але скільки людей ходили по цій землі, стільки й існує видів християн.

Чоловік стиснув кулак, а тоді широко розтулив пальці.

— Багато — з одного, — прошепотів він.

— Багато — з одного, — повторила Бринт, немов молитву. — Цим двом немає де залишитись, отче.

Той буркнув, а очі поскляніли. Здавалось, немов довкола все зникло, немов він повністю забув про існування Елізи. Його губи безмовно рухались.

Бринт відвела її за лікоть.

— Він просто втомлений зараз, та й усе, — сказала вона. — Але ти йому подобаєшся, люба. І ти, і дитинка. Хочеш переночувати?

Вони залишились. Спочатку лише на ніч, потім день, а тоді до наступного тижня. Їй подобалось, як Бринт обходилася з малям, та й зрештою в них були тільки Бринт та отець. Бринт працювала, отець змішував еліксири в скрипучому старому театрі, *сперечаючись з Богом за зачиненими дверима*, як любила казати Бринт. Еліза спершу думала, що ці двоє у стосунках, та згодом зрозуміла, що отець не цікавиться жінками, і коли побачила це, то відразу ж відчула велике полегшення. Дівчина прала, носила товар, деколи навіть готувала, хоча Бринт кривилася щовечора, як тільки відчувала запах з горщика, а також Еліза замітала коридор та допомагала запалювати свічки на сцені й щодня перебудовувала лавки з дощок та цегли.

Уже у жовтні в театр зайшли дві постаті, обтрушуючи честерфілди від дощу. Вищий пригладжував промоклу бороду, а його очі ховались під крисами капелюха, проте вона все одно впізнала його. Саме він полював на неї із собаками тоді у Саффолку. Батько її мертвого роботодавця.

Вона зіщулилась біля завіси з одним тільки бажанням зникнути. Але Еліза не могла відвести від нього погляду. Вона не раз уявляла цей момент. Скільки ж разів він їй снівся, скільки разів вона прокидалась у поту, ніч за ніччю. Не в змозі рухатися, Еліза спостерігала, як чоловік ішов по периметру та вивчав обличчя в натовпі. Вона немов просто чекала, коли він її знайде. Та він не глянув на неї. Він знову зустрівся зі своїм супутником, що стояв у задній частині театру, розстебнув честерфілд і витягнув золотий кишеньковий годинник на ланцюжку, немов запізнювався на якусь зустріч, після чого обидва повернулися у темряву Ваппінга. Еліза, непомічена, знову дихала.

— Хто вони, дитя? — пізніше запитала Бринт низьким розкотистим голосом. Світло лампи вигравало на татуйованих суглобах. — Що вони тобі зробили?

Але вона не могла сказати, не могла розповісти, що *вона* зробила з *ними*, могла лишень міцніше притиснути дитину та тремтіти. Еліза знала, що це точно не збіг, у той момент вона розуміла: він досі полював на неї і полюватиме завжди. Все хороше, пережите з Бринт та отцем, умить зникло. Вона не могла залишитись. Не з ними. Це було б неправильно.

Однак Еліза не пішла, не відразу. І потім одного похмурого ранку, коли вона несла відро для прання через двір Раньяна, Бринт зустріла її, витягнула з величезної спідниці складений папірець і простягнула їй. Десь у багнюці посопував п'яничка. Прання тріпотіло на шнурі. Еліза розгорнула папірець, звідки на неї поглядала вона ж сама.

Це було газетне оголошення. Нагорода за затримання вбивці.

Еліза, яка не вміла читати, тільки й запитала:

— Тут ім'я мене?

— Ох, люба, — тихо відповіла Бринт.

І тоді Еліза розповіла, розповіла все там, у тому темному дворі. Спочатку багато затиалась і зупинялась, потім страшенно поспішала, і вже тільки розповідаючи, усвідомила, яке ж це полегшення і як насправді було складно берегти цей секрет. Розповіла про чоловіка в нічній сорочці, про вогонь свічки, що мерехтів у його голодних очах, про те, як це було боляче і як боліло, поки він не закінчив, про те, як його руки пахли лосьйоном і як, затьмарена болем, навпомацки обшукувала комод, і її пальці намацали... *щось гостре*, і вона вдарила його цим, а побачила, що зробила, лише коли скинула його із себе.

Розповіла про товарний вагон та про ліхтар, який ним насправді не був, про те, як дитина глянула на неї тієї першої ночі, вона навіть зізналася, що забрала гроші в мертвої матері та стягнула гарний одяг з її заціпенілого тіла. Коли закінчила, вона спостерігала, як надувались щоки Бринт, як та сиділа на перевернутому відрі, трішки піднявши коліна, живіт дещо випинався, а очі були міцно заплющені.

— Бринт? — запитала вона, вмить злякавшись. — Вони цей... багато пропонують? Дуже велика сума?

У відповідь на це Бринт підняла татуйовані руки та пильно вдивлялась то на одну, то на іншу, наче шукала там якусь таємницю.

— Я знала, — тихо промовила вона, — першого дня, коли побачила тебе там, на вулиці. Я знала, що в тобі було щось.

— Дуже велика сума? — повторила Еліза.

Бринт кивнула.

— Що будеш робити? Розкажеш отцеві?

Бринт підняла погляд.

— Світ такий великий, люба. Хтось думає, що якщо побіжиш достатньо далеко, то втечеш від усього. Навіть від помилок, — повільно похитала головою вона.

— Ти... Ти так думаєш?

— Хех, я біжу вже вісімнадцять років. Від себе не втечеш.

Еліза протерла очі й витерла зап'ястям носа.

— Я не хотіла, щоб так сталося, — прошепотіла вона.

Бринт кивнула на папірець у руці Елізи. Вона вже було йшла, але ось зупинилась.

— Деколи виродки просто заслуговують цього, — з люттю процідила вона.

Тим часом темноволосий і пустотливий Марлоу ріс. Його шкіра була така ж страхітливо біла, така нездорово бліда, ніби хлопчик ніколи не знав сонячного світла. Та зрештою він виріс милим малюком з усмішкою, яка притягувала гаманці, та очима, блакитними, як небо над Саффолком. Але іноді було в ньому щось іще, якийсь гонор, адже, коли він ріс, Еліза деколи бачила, як його обличчя кривиться в гримасі люті і як він тупає зо злості ногою, коли щось не по його, і вона зрозуміти не могла, що за біс у нього вселився. У такі миті він репетував, верещав та хапав, що першим попадало під руки — шматочок вугілля, чорнильницю, що завгодно — і розбивав це на друзки. Бринт заспокоювала її, мовляв, усі діти через це проходять, тим паче коли їм два роки, і все з ним нормально, але Еліза не була така впевнена.

Якось однієї ночі на Сент-Джордж-стріт, коли він захотів смаколик — лакричну паличку чи щось на кшталт того, — і Еліза, чи то втомлена, чи то замислена, твердо відмовила йому та потягнула за руку крізь натовп. Вона повела його через широкі бруковані сходи, що спускались до алеї Болт. «Хочу, хочу», — плакав він, а тоді кинув на неї такий злий погляд, повен темряви та отрути. Еліза відчула, як по долоні та пальцях, якими вона його тримала, ширилось тепло, і вона зупинилась посеред сходів у тьмяно-жовтому світлі газової лампи та

побачила те ж синє сяйво, що струменіло з нього, а руку пронизав нестерпний біль. Марлоу свердлив її поглядом, сповненим злоби та гніву, і спостерігав, як її обличчя перекосило від агонії. Еліза закричала та відштовхнула його, тоді як знизу по сходах, у тіні, постать у плащі повернулась та пильно розглядала їх, така собі тиха й нерухома колона темряви, але вона була безликою, лишень дим. Дівчина струснула головою, щоб придивитись і...

Тоді Марлоу перестав злитись. Блакитне сяйво зникло. Він позирав на неї з калюжі багна, спантеличено та розгублено, а маленьке бліде личко скривилось від страху, і він заплакав. Притуливши руку до грудей і обмотавши її шалю, вона пригорнула дитину здоровою рукою та замугикала заспокійливу пісеньку. Їй було соромно та страшно водночас. Коли ж вона роззирнулась, істоти вже не було.

Коли Марлоу було шість, вони вже не могли орендувати театр у Ваппінгу й переїхали в убогу кімнатку на Флавер-енд-Дін-стріт у Спіталфілдсі, й Елізі вже здавалось, що Бринт таки помилялась. Можливо, зрештою, від помилок таки можна втекти. Минуло вже два роки з тих пір, як оголошення перестали з'являтися в газетах. Від Спіталфілдса Еліза чвдала до самісінької Темзи, аби знайти щось цінне серед густого, грузького бруду річки після відпливу. Бринт була надто неповороткою для того, Марлоу — ще замалим. Проте він бігав туманними вулицями за вагонами з вугіллям, збираючи маленькі вуглинки з бруківки, ковзаючи під ногами коней і ухиляючись від залізничних коліс, тоді як Бринт стояла за огорожею, спостерігаючи за ним стурбованими очима. Елізі мало що подобалось у Спіталфілдсі, він був темним і моторошним, але їй подобалося, як Марлоу справлявся із цим, як він вчився гарту й пильності, а його великі очі темніли знаннями. Іноді вночі він досі забирався до неї на матрац, який кишив жуками, і вона слухала, як швидко тріпоче його серце, так само, як колись, коли він ще був дитиною, простою, милою і доброю.

Та не завжди. Навесні того ж року вона ненароком побачила, як він припав до землі в захаращеній алеї на Троул-стріт, стискаючи правою рукою своє ліве зап'ястя, а його руки, горло та обличчя розливались світлом, як це сталось багато років тому. Блакитне сяйво просочувалось крізь туман. Коли забрав руку, на якусь мить його шкіра взялася пухирями та точилася рідиною. Тоді сама по собі стала

гладенькою, як і була. Еліза зойкнула, як би не намагалась стриматись. Марлоу винувато повернувся та спустив рукав. Сяйво зникло.

— Мама?.. — промовив він.

На тій алеї більше нікого не було, але вона чула скрип карет у густому тумані вулиці за десять кроків від них, а також рев і крики чоловіків за прилавками кіосків.

— Ох, серденько, — прошепотіла вона. Еліза стала на коліна перед ним, намагаючись дібрати правильні слова. Навряд він пам'ятав, як обпік їй руку. Вона сумнівалась, розумів він це чи ні, проте сама ж знала, що виділятися у цьому світі не вартувало, і намагалася пояснити це йому. Сказала, що Бог дарує людині дві долі, і завдання кожного в житті полягає в тому, аби обрати одну з них. Вона поглянула на його личко. Щоки побіліли від холоду. Чорне волосся майже затуляло вуха. Її переповнював смуток.

— У тебе завжди є вибір, Марлоу, — сказала вона, — розумієш мене?

Він кивнув, але Еліза дуже сумнівалась, що він щось розумів.

— Це погано, мамо? — заледве прошепотів він.

— Ох, любий, ні.

На мить він замислився.

— Тому що це від Бога?

Вона прикусила губу. Кивнула.

— Мам?

— Так?

— А якщо я не хочу виділятися?

Еліза сказала, що він ніколи не повинен боятися того, ким є, та все ж вартує приховувати це блакитне сяйво, чим би воно не було.

Навіть від отця? Так. Навіть від Бринт? Навіть від Бринт. Вона сказала, що з часом він зрозуміє своє призначення, однак до того будуть ті, які захочуть ним скористатись. Як будуть і ті, хто боїтиметься його.

Того року отець почав кашляти кров'ю. Цілитель із Вайтчапела сказав, що сухіший клімат міг би допомогти йому, але Бринт лише кивнула головою та зникла в тумані вулиці. Отець ще хлопчиком приїхав з американських пустель, сердито пояснювала вона пізніше, і все, що він тепер хотів, це повернутися в пустелю, аби померти. З кожною ніччю його обличчя сіріло у світлі ліхтарів, очі все більше

і більше жовтіли, поки він не припинив навіть вдавати, що змішує свої настоянки, і просто почав продавати віскі, розповідаючи кожному, хто слухав, як його благословив святий у Чорних пагорбах Аграпура. Еліза дуже сумнівалась, що його клієнтам не чхати. Навіть ці побрехеньки звучали стомлено й непереконаливо, немов він і сам не вірив у їхню правдивість або ж у правду загалом.

Одного разу вночі отець різко ослаб, коли, хворобливо похитуючись на ящику, кричав до перехожих на Вентворт-Роуд про спасіння душ, і Бринт віднесла його на руках назад до їхнього притулку. Дощ протікав у кількох місцях, шпалери давно відклеїлись, а вікно вже обрамлювала пліснява. Саме у цій кімнаті сиділи Еліза та Марлоу, коли на сьомий день марень отця почули стукіт у двері. Жінка піднялась та відчинила, проте замість Бринт перед нею стояв дивний чоловік.

Мерехтіння сірого світла спадало на бороду та краї капелюха. Очі таїлися в тіні, коли він заговорив.

— Міс Еліза Грей, — сказав він.

У голосі не було нічого лиховісного. Навпаки, він був майже ніжний. Їй здавалось, що саме такий голос був у дідусів в дитячих історіях.

— Так, — повільно відповіла вона.

— Бринт повернулась? — крикнув Марлоу. — Мам, це Бринт прийшла?

Чоловік зняв капелюха та поглянув їй за плече, і вона нарешті роздивилась його обличчя, зловісний довгий червоний шрам на одному оці. На вилозі красувалася біла квітка. Жінка почала було зачиняти двері, але чоловік виставив велику руку і майже без зусиль зайшов усередину, прикривши за собою двері.

— Ми ще не знайомі, міс Грей, — мовив він, — але виправимо це із часом. А хто тут у нас?

Він дивився на Марлоу, який стояв посеред кімнати, притискаючи до грудей маленького коричневого ведмедика. В іграшки не було ока, а з однієї лапи стирчала набивка, та це була єдина цінна річ хлопчика. Він спостерігав за незнайомцем із байдужим поглядом на блідому обличчі. Страху не було, принаймні поки що. Та вона бачила: хлопчик відчував, що щось не так.

— Усе гаразд, любий, — сказала Еліза, — ходи до отця. Джентльмен має якесь питання до мене.

— Джентльмен, — пробурмотів чоловік, ніби його це потішило, — а ти ким будеш, синку?

— Марлоу, — твердо відповів хлопчик.

— І скільки тобі років, Марлоу?

— Шість.

— А хто лежить на матраці? — запитав він та махнув капелюхом на спітнілого від лихоманки отця, який повернувся обличчям до стіни.

— Отець Волкер, — сказав Марлоу, — але він хворий.

— Ходи, — швидко зронила Еліза, а серце аж у п'яти пішло, — ходи посидь з отцем. Давай.

— Ви поліцейський? — запитав Марлоу.

— Марлоу, — з притиском сказала вона.

— Що ж, вгадав, синку, — чоловік повернув капелюха в руках, розглядаючи хлопчика, поки не зустрів пильний погляд Елізи. Очі в неї були холодні, маленькі й дуже темні. — Де жінка?

— Яка жінка?

Він підняв руку над головою, показуючи зріст Бринт.

— Американка. Борчиня.

— Якщо ви хочете з нею поговорити...

— Не хочу, — перервав він.

Чоловік поклав капелюха на кривий стілець біля вікна, мимохіть побачив відображення у тьмяному вікні, зупинився, провів рукою по вусах, а тоді кинув досвідченим оком на кімнату. Вдягнений був у зелений картатий костюм. Пальці у плямах від чорнила, як у банківського клерка. Біла квітка зів'яла, як Еліза тепер помітила.

— Чого ж тоді ви хочете? — запитала вона, намагаючись не видавати страху.

Він усміхнувся й заправив піджак, і Еліза відразу ж зауважила револьвер на стегні.

— Міс Ґрей, джентльмен сумнівного походження, який нині проживає у Блеквелл-Корт, шукає вас по всьому Спіталфілдсу. Він стверджує, що ви отримали спадок.

— Я?

— Ви, — його очі заблищали.

— Цього не може бути. У мене немає родичів.

— Звичайно, ні. Ви Еліза Маккензі Ґрей, колись проживали у Бері Сент Едмондс, переховуєтесь від закону через вбивство чоловіка,

вашого роботодавця, чи не так?

Еліза відчула, як кров хлинула їй до лиця.

— Нагорода чималенька. Правда, за дитину ні слова, — він поглянув на Марлоу з непроникним виразом обличчя. — Сумніваюсь, що джентльмен і його шукає. Можу підшукати йому якесь путнє містечко. У підмайстри, наприклад. Подалі від робочих домів. Там буде краще, ніж тут, з вашим конаючим отцем і навіженою американкою.

— Бринт не навіжена, — заперечив Марлоу.

— Милій, — розпачливо сказала Еліза, — сходи до Коветта і поклич Бринт. Скажи, що її шукає отець.

Вона попрямувала до дверей, щоб вивести його, коли почула глухе клацання і застигла.

— Ану відійшла від дверей. Хороша дівчинка.

Крізь вікно просочувалося тьмяне сіре світло. Чоловік націлив револьвер і знову одягнув капелюх.

— Не дуже ти схожа на вбивцю, — сказав незнайомець, — з цим погоджуюсь.

Вільною рукою він витягнув тонкі нікельовані наручники з кишені жилета і вже за мить вхопився за руку, зловивши її праве зап'ястя та намагаючись дотягнутись до лівого. Вона пробувала опиратись.

— Не... — видавила вона.

— Мама? — піднявся Марлоу в іншій частині кімнати. — Мама!

Чоловік штовхав Елізу до дверей та навіть не звернув уваги на хлопчика, коли той підійшов. Він видавався таким крихітним. Ніби у сповільненому темпі вона побачила, як Марлоу підтягнувся та обома руками вхопив чоловіка за зап'ястя, немов щоб притримати його. Чоловік повернувся і на секунду, яка здалась Елізі вічністю, витріщився на хлопчика вражено, зачудовано, та ось його обличчя скривилось в гримасі жаху. Марлоу саяв. Чоловік впустив свій револьвер та відкрив рот, щоб закричати, але так і не зміг.

Еліза вирвалася з його лещат і впала до стіни. Марлоу стояв спиною до неї, тож вона не бачила його лиця, проте помітила, як рука чоловіка почала вкриватись пухирцями та плавитись, як гарячий віск, там, де хлопчик його тримав.

Шия скрутилася, ноги підкосились, а потім він якось розлився навколо себе, гелеподібний, важкий, тягучий, як патока. Зелений костюм випирався в дивних місцях. За мить те, що було могутнім

чоловіком у розповні сил, перетворилось у скручений кусок плоті, лице перекошилося в агонії, а широкі очі виглядали з маси, яка колись було його головою.

В абсолютній тиші Марлоу відпустив зап'ястя. Блакитне сяйво згасло. Рука чоловіка стирчала із замерзлої маси плоті.

— Мама? — забринів голос Марлоу. Він глянув на неї та заплакав.

Убога кімната була дуже холодною та сирою. Вона підійшла та обійняла його, як могла з наручниками, що звисали з її зап'ястя, відчуючи, як вони обоє тремтять. Хлопчик поклав голову їй на плече. Еліза ніколи не відчувала нічого подібного у своєму житті — це був не жах, не жалість і не любов.

Але вона й не боялась. Не свого маленького хлопчика.

Еліза знайшла ключі до наручників у жилеті чоловіка.

Вона загорнула Марлоу в їхню найкращу ковдру, запалила останнє вугілля в лотку і заколисала його біля ліжка отця. Залишки тіла мисливця за головами залишились на підлозі під вікном. Виснажений хлопчик безпробудно спав. Бринт усе ще не було. Напевно, працювала до ранку. Поки Марлоу спав, Еліза згорнула безформне тіло в іншу ковдру, запхала туди револьвер і з труднощами потягнула його до дверей, вниз скрипучими сходами. П'яти гупались об кожную сходинку, гупались, навіть коли вона насилу витягнула його на вулицю, у чорний провулок позаду.

Її не залишать у спокої, хто б це не був. У Ваппінгу, Спіталфілдсі, де б це не було. Різні обличчя, різний вік та зброя, але нагорода залишатиметься тією ж, а себто від якої неможливо відмовитись.

Еліза не повернулась. Вона думала про Марлоу, якого так любила, і раптом усвідомила, що з Бринт йому буде значно безпечніше. Бринт розуміла, як влаштований світ. За нею не полювали мисливці за головами. Вона не раз згадувала, як одного дня повернеться до Америки. Тепер це звучало надто добре, аби бути реальністю. У Блеквелл-Корт, за дві вулиці звідси, чекав чоловік із пінтою пива в руці та зброєю в кишені, і він не спав навіть у таку пізню годину. Вона ще більше загорнулась у свою брудну шаль. Зі схрещеними руками Еліза спустилась вулицею крізь туман. Серце розривалось, та вона не дозволяла собі повернутись чи навіть оглянутись на тріснуте

віконце їхньої орендованої кімнати, щоб не вгледіти маленький силует з ковдрою на плечах, який притиснув бліду долоню до вікна.

2. Маленькі пожежі

Відчуття були такі, наче плоть розривали маленькі пожежі. Саме це він і намагався їм пояснити. Що це було *боляче*.

Його звали Чарлі Овід, і, напевно, йому було шістнадцять, принаймні так здалось судді, і попри всі шмагання та побиття протягом його життя на тілі не залишалось жодного шраму. Він уже вимахав заввишки до метра вісімдесят, проте сутулився, як хлопчик. Руки жилаві. Він і сам не розумів, чому його тіло так загоювалось, але навряд чи це було якось пов'язано з Ісусом. Проте хлопець розумів достатньо, аби тримати язик за зубами. Його матуся була чорною, а татко був білим у світі, де всі вважали його за монстра.

Він не знав ні віку, ні місяця народження, проте був розумнішим, ніж їм здавалось. Навіть трішки вмів читати і охайно написати своє ім'я, коли часу було вдосталь. Народився у Лондоні, Англії, але його батько мріяв про Каліфорнію, про краще місце для них усіх. Можливо, він би навіть знайшов його, якби прожив довше. Тато помер у вагоні потяга в Техасі, на південь від індіанської території, залишивши Чарлі і його матір з грішми, яких вистачало тільки для того, аби знову повернутись на схід через Луїзіану. Після цього вони були просто ще двома чорношкірими, які мандрували країною, повною таких самих, як і вони, і, коли його мати захворіла й померла за п'ять років, вона не залишила йому нічого, крім обручки. На срібному персні проглядались схрещені молоти на тлі палкого сонця, і Чарлі, якому й десяти не було, тримав його та крутив у пальцях при тьмяному світлі ліхтаря, згадуючи запах матері; думаючи про батька, який подарував цей перстень, тому що любив її; намагаючись уявити, яким був тато. Перстень Чарлі тримав схованим і завжди при собі. Ніхто не забирав його в нього.

Мама знала, що він умів робити. Знала про вміння зцілюватись, але все одно любила його. Хлопець старанно приховував свої здібності від решти, і це — як і саме зцілювання — вберегло його. Він пережив роботи біля річки на південь від Натчеза, штат Міссісіпі, як і темні хатини, які простягнулись біля Рівер-Форкс-Роуд у тому ж місті, хоча там, в наручниках серед темряви складу, він уже сумнівався, що виживе. Все, що хлопець знав, втратив чи вистраждав за своє недовге

життя, навчило його одній-єдиній істині: зрештою, всі покинуть тебе. У цьому світі покладатись можна тільки на себе.

У нього не було ні взуття, ні пальта. Штани порвалися. Домоткана сорочка зашкарубла від власної крові. Його тримали на складі, а не у в'язниці через побоювання, які дружина шерифа мала стосовно свого чоловіка. Він був майже впевнений, що це кінець. Протягом двох тижнів його щиколотки сковували кайдани, а зап'ястя були в наручниках. Деколи приходили заступник маршала та інші білі чоловіки з кийками та ланцюгами в руках. Вони ставили ліхтар на підлогу й у тіні молотили його, просто з азарту, а тоді спостерігали, здивовано сміючись, як його рани закривалися. І хоч він зіцілювався, кров усе ще була справжньою. Біль, який він проживав, був справжнім. І жах, який оповивав його у темряві, коли він лежав та ридав, був справжнім.

Пізніше хлопець ледь-ледь ішов непевною ногою, обережно, аби не перекинути відро з власними ж нечистотами, гримів ланцюгами від стіни до стіни, відчуваючи, як маленькі пожежі розповзаються його ранами, а сльози та шмарклі засихають на обличчі. Зап'ястя були такими вузькими, що наручники постійно спадали, доки шериф не приніс його розміру, які спеціально виготовив коваль. Єдиними меблями в кімнаті була лавка, підвішена до стіни на іржавих ланцюгах, і він лежав на ній, коли думав, що надворі ніч, і намагався деколи спати.

Там він і лежав того дня, коли почув голоси на вулиці. Це ще не був час прийому їжі, у цьому він був упевнений. Їжа була двічі на день. Заступник маршала приносив її на підносі, покритому марлевою тканиною, прямісінько з кухні шерифа вгору по вулиці. Заступник деколи харкав туди, перед тим як класти піднос. Чарлі ненавидів його, ненавидів та боявся, ненавидів його раптові удари, його хриплий смішок і те, як він називав його покручем. Однак найбільше хлопця лякав погляд, де зчитувалось: він не вважає Чарлі людиною, тільки твариною.

Ззовні було чути, як склянки розбилися об двері складу. Повільно наближався стукіт чобіт. Усе ще зіщулений від страху, Чарлі підвівся.

Він убив чоловіка. Білого чоловіка. Так вони йому сказали. Містера Джессапа, який стежив за причалом із судноплавними лініями, що прямували на південь до Нового Орлеана та на північ до Сент-Луїса,

а в руці у нього був батіг, ніби це був досі 1860 рік, ніби й не було ніякої війни, нічого не скасовували, і свобода ще була такою брехнею, як це потім виявилось. Чоловік, якого він убив, заслуговував цього. Чарлі не сумнівався у цьому, його совість була чистою. Проте річ у тім, що самого вбивства він не пам'ятав. Зрозумів, що це сталося, тому що на слуханні всі підтвердили це, навіть старенький Бенджі зі своїми тремтячими руками та сумними очима. *Серед білого дня, так, сер. На лісоматеріальній платформі, так, сер.* Чарлі били за якусь провину, і все це тривало так довго, що в якийсь момент він відчув, як закриваються його рани. Містер Джессап також це побачив, почав лаятись і закликати диявола, Чарлі налякано повернувся, напевно, занадто швидко повернувся і врізався в містера Джессапа, і чоловік упав на стовпчик, його голова кумедно вивернулась, і все. Але коли вони спробували застрелити його за це, Чарлі майже відразу знову дихав, і кулі вилазили з його плоті прямо перед очима його вбивці. І, коли вони вдруге прив'язали його до стовпа та прицілились, то все одно не змогли його вбити й тепер не знали, що з ним робити.

Тепер кроки зупинились. Чарлі почув скрип та дзвін ключів, після чого важкі двері з залізними замками здригнулись. Різко пролунав звуковий кийка, що б'є по металу. Пішло відлуння.

— Ану встав! — заволав заступник маршала. — До тебе гості, малий. Не сутулься.

Чарлі здригнувся і підсунувся до задньої стіни, спиною спираючись на холодні цеглини. Він сховав обличчя у тремтячих долонях. Ніхто його не відвідував. Ніколи.

Він глибоко вдихнув. Всередині все стиснулось.

Двері відчинились.

У білому сонячному світлі біля зруйнованого складу в Натчезі стояла Аліса Квік, втомлена, знуджена та з побитими кулаками, і спостерігала, як по крутій вулиці неквапливо спускався її напарник Колтон. Чотирма ночами раніше у закуточній біля причалу в Новому Орлеані їй здалось вкрай необхідним познайомити ніс чоловіка з латунною частиною кийка, і тільки через револьвер Колтона та поспішний відхід до справжнього побоїща не дійшло. Деколи чоловіки занадто вже спокійно розпускали руки, що з плином років терпцю їй ставало менше й менше. Їй уже було за тридцять, вона ніколи не була

заміжньою і ніколи цього їй не прагнула. З дитинства вона виживала завдяки грубій силі та метикуватості, що більш ніж влаштовувало її. Вона віддавала перевагу штанам над сукнями та корсетами, а широкі плечі ховала за довгим водонепроникним плащем, який часто шили для нічних сторожів. Колись чорний, тепер місцями посірів. Срібні гудзики давно втратили блиск. Рукави зачочені трішки вище зап'ясть. Жовте волосся було жирним, сплутаним та власноруч підрізаним до зручної довжини. Її, можливо, можна було б назвати вродливою з лицем у формі серця та приємними рисами, проте очі в неї були холодними, ніс зламаний і погано вправлений ще багато років тому. Усміхалась не так часто, щоб чоловіки затримували на ній погляд, і її це повністю влаштовувало. Вона була жінкою-детективом, і змусити інших сприймати її всерйоз було і так складно, навіть коли їй не цілують бісову руку на кожному кроці.

Колтон ще спускався вулицею і нікуди не поспішав. Вона спостерігала, як він чвалав під зеленими тополями, котелком торкаючись густого листя та недбало зачепивши великий палець за жилет. Навколо запала тиша зубожілої набережної міста, яке все ще тішило око своєю архітектурою. Все в ньому побудовано на крові рабів. Місто гарне, мов отруйна квітка. Колтон ішов від будинку шерифа, від маленької цегляної в'язниці поблизу.

Робота ставала жінці остогидлою.

Аліса знайшла першу сироту, дівчинку Мері, у багатоквартирному будинку в Шеффільді, Англії, в березні минулого року. Друга зникла ще до того, як вони дісталися Кейптауна у Південній Африці. Аліса знайшла свіжу могилу хлопчика, без трави, з червоним гравієм та маленьким дерев'яним хрестом. Помер від лихоманки. Похорон оплатило Товариство жіночої допомоги. Колтон розповів їй про інших, хто приїхав із Оксфорда, Белфаста, з того ж Вайтчепела. У червні вони припливли до Балтімора і забрали дівчинку з тамтешнього виправно-трудового табору, пізніше припливли на південь до Нового Орлеана та забронювали переправу річковим пароплавом, і ось вони тут, у Міссісіпі, шукають Чарльза Овіда, ким би він не був.

Більше вона їй не знала, бо їй дали тільки ім'я дитини та адресу міського суду Натчеза. Так от усе їй працювало. Аліса не ставила зайвих запитань і працювала з тим, що є. Часом їй давали тільки

вулицю, район чи місто, але значення це не мало. Вона так чи так знаходила їх.

Попри спеку на Колтоні був жовтий, картатий костюм, а серед давньої неголеності виділялись вуса. Він був майже лисим, але завжди зачісував волосся по боках вгору та розгладжував його, наскільки це можливо. Напевно, це був найнадійніший чоловік, якого Аліса тільки знала. Огрядний та ввічливий, як і притаманно хорошому англійцю середнього класу. Але згадуючи, як він з люттю пронісся крізь прокурений паб у Дептфорд і залишив одні тіла по собі, вона знала: недооцінювати цього чоловіка не можна.

— Його там нема, — повідомив Колтон, — вони тримають його на складі.

Повільно махаючи котелком і витираючи обличчя хустинкою, він додав:

— Схоже, дружина шерифа не хотіла, щоб такі, як він, був разом з іншими.

— Бо він чорний?

— Не через це. Думаю, вони мають багато таких, як він, у в'язниці. Вона чекала, що Колтон скаже далі.

— Доведеться посидіти з місцевим суддею, послухати, що він скаже, — продовжив він, — шериф організував зустріч на сьогоднішній вечір. З юридичної точки зору, хлопчина — не чиясь власність, та в мене складається враження, що він від того не далеко втік. Як я розумію, він ніби належить їм.

— Що він зробив?

— Убив білого.

Аліса підвела голову.

— Ет. Якийсь нещасний випадок на корабельні, де хлопчина працював. Відбулась сутичка з контролером, чоловік упав з платформи й ударився головою. Вбився, та й по всьому. Не думаю, що світ багато втратив. Шериф не вірить, що це сталося зумисно, але каже, що йому байдуже. Сталось те, що сталося, але таке не може повторитися. Хлопця вже судили і визнали винним. Вирок уже виконали.

— Виконали?

Колтон розвів руками.

— Вони застрелили його. Шість днів тому. Не вийшло.

— Тобто не вийшло?

Колтон знову спокійно та пильно глянув на в'язницю. Його очі потемніли.

— Що ж, хлопчина досі дихає. Здається, це вони й мали на увазі. Дружина шерифа каже, що хлопця неможливо поранити.

— Думаю, він би з цим посперечався.

— Еге ж.

— Тому його зачинили на складі. Тому що вони не хочуть, щоб люди розізлились.

— Міс Квік, вони не хочуть, щоб люди навіть *знали* щось про це. Містечко Натчез вважає, що Чарльза Овіда застрелили у в'язниці шість днів тому. Хлопчину вже поховали.

Неможливо поранити. Аліса нервово видихнула. Вона терпіти не могла вузьколобі забобони маленьких містечок, усе життя ненавиділа це. Знала, що цим людям потрібна була тільки причина, будь-яка причина, аби вдарити та далі бити чорну дитину, яка позбавила життя білого чоловіка. Побрехеньки, що слідів на ньому не залишається, такі ж лайняні, як і самі забобони.

— Що вони тепер планують робити? — запитала вона. — Тобто, якби ми не прийшли його забирати, що вони б з ним зробили?

— Припускаю, таки поховали б його.

Вона зупинилась.

— Але якщо вони не можуть його вбити...

Колтон перехопив її погляд.

І тоді Аліса усвідомила. Вони поховують його *живцем*. Її погляд піднявся над його плечима.

— Яке ж йобнуте місце, — сказала вона.

— Еге ж.

Колтон скоса зиркнув, що Аліса розглядала, і, нічого не побачивши, звів очі на безхмарне небо.

По вулиці спускалось двоє чоловіків. Крізь спеку виднілись одні лиш силуети: обоє йшли пішки, без коней, обоє в костюмах, вищий чоловік навхрест ніс поперед себе рушницю. Шериф і його заступник, припустила вона.

— Що би ти хотів з ними зробити? — стиха запитала Аліса.

Колтон знову вдягнув свій котелок та повернувся.

— Те саме, що й ви, міс Квік, — відповів він, — але наші роботодавці цього б не схвалили. Як казав мій батечко,

КУПИТИ